

pravljaj nam pot. In zopet se nam boš prismehtal nasproti, zopet nam boš obe roki prožil v pozrav.

Z Bogom, dobri Lovro in na svidenje!

Iz Dalmacije.

Savez dalmatinskih učiteljskih društev je imel dne 15. septembra t. l. v Splitu svojo glavno skupščino. O poteku tega zanimivega zborovanja nam je poslalo predsedstvo nastopno poročilo:

Po zaključku naše glavne skupščine dneva 15. IX. tg. izvolite primiti naše najiskrenije bratske zahvale na upravljenim nam pozdravima.

U isto doba milo nam je javiti Vam slijedeće zaključke što ih je naša skupština jednoglasno poprimila, a zasijecaju u opće naše narodne i staleške interese.

Pri razpravljanju 11. in 13. točke dne. reda: 11. »Uređenje pravnih i materijalnih odnošaja učiteljstva i skuparinski nadoplatak«, bile su primljene jednodušno ove resolucije:

I. Mi, koji širimo svijetlo nauke u našem narodu, živimo eto 4 godine u tmni gladi (... zaplijenjeno od politič. poverjen., koji je bio na skupštini).

Glad naš, znači glad naroda u njegovoj želji za naukom! U nama su ubijali narod. — Glad ubija volju i duh. I za to naše gladovanje imalo je cilj. Jer ubiti volju znači obustaviti prosvjetu. Ubiti duh znači zabraniti um, da vidi svijetlo istine i čar narodne budućnosti.

Ponosimo se, da svi užasi četiri godine nijesu oslabili volju in oslepili duh.

Radili smo,
Vidjeli smo.

Vidjeli smo grozote, koje je naš narod pretrpio i bjesnilo izrođenih sinova našeg plemena i protutnuli smo.

Vidjeli smo zoru novog dana i obveselili smo se. — Vidjeli smo Novo Sunce Slobode i sada vjerujemo.

Vjerujemo, da su Hrvati, Srbi i Slovenci jedan narod, koji se je potpirivanjem umjetno stvorenih zabluda, klao na korist neprijatelja naših, na žalost rodoljuba, a na zator svijtu nas.

Vjerujemo, da demokratizam mora biti jedini temelj naše politike, sredstvom širenja prosvjete, pridizanje narodne snage u svakom pravcu i u buđenju domovinske ljubavi.

Vjerujemo, da će se naši narodni ideali oživotvoriti putem narodnog samoodređenja, na način kako je to bilo prikazano na raznim našim narodnim zborovima i na zborovima i izjavama bratskog českokog naroda, čija načela usvajamo i odobravamo.

Obećajemo, da ćemo ovu vjeru uliti u duše i srca onih, koji su nam povjereni, čim otvorimo oči k svijetlu istine i dobra. Pokazati ćemo im, da je najveća dužnost:

»Ljubav za narod«.

Uvjeriti ćemo ih, da je najveće dobro: »Sloboda«.

II. Učiteljstvo je došlo do spoznanja, da faktori, koji danas rukovode sudbinom eksistencije učiteljstva ne shvataju pravi cilj njegova djelovanja, pa od njega ne traže više ništa, nego je svoj rad odele upravitelj ravnarodu, koji će znati da u naprijed na odgovorna mjesta bira ljude dozrele vremenu i pozivu.

III. Tražimo, da nastava uopće rukovodena i nadzirana, od čimbenika neodvisnih i kojima je moral i napredak svijeta sve, a ne kojeakve druge svrhe.

IV. Učiteljima ima se dati akademska izobrazba.

V. Ima se upostaviti kontinuitet pučke, srednje i više škole, sa svim svojim posljedicama.

Pri raspravljanju 10. tačke, »Odredba o poruci Zaveze austrij. jugosl. učiteljstva u Ljubljani od 5. VIII. ov. g. Br. 625 u pogledu izdavanja skupnog lista za jugosl. učit., zaključeno je, da u načelu usvaja predlog izdavanja rečenog lista, a glede načina uređenja i troška prepušta se Savezu, da se sporazumi s Zavezom u Ljubljani.

Pri raspravi 12. tačke: »Osnova o preustroju naše škole« i 14. vladin načrt o reform. preparand. i naše stajalište napram njemu bile su jednoglasno usvojene ove resolucije i to kao prve one, što ih je glavna skupština delegata Zaveze Austr. jugosl. učiteljstva u Ljubljani dne 2. IX. usvojila

Dalm. učit. zahtjeva cjelokupno preustroju svega našega školstva u jedinstveno narodno školstvo i za to načelno otklanja svaki drugi načrt, koji se bavi sa djelomičnim preustrojem školstva.

b) Zahtjevamo, da svaki zakonski načrt o školstvu zahvaća jasno izražena načela o svim bistvenim pitanjima, a odluke o njima neka pripadaju autonomnim zastupstvom, da se tako omogući slobodan razvoj školstva.

c) Posebno odbijamo vladin zakonski načrt reforme: »Zakono učitelj. izobrazbi i naučnom osposobljenju za javne pučke i gradj. škole (995. prilog. k stenogr. zapis. parlamenta XXII sez. 1918)« jer taj načrt preinačuje samo §§. 26., 47., 53., 67., 68., 69., 71. — 78. iz državnog školskog zakona dneva 14. V. 1869 D. Z. L. br. 62 i novice dne 2. V. 1883 D. Z. L. br. 53 i jer ne preinačuje sve §§. od 48. do 58. istih državnih zakona, koji govore o pravnim odnošajima učiteljstva i o uređenju njegovih klača.

Samo preinakom spomenutih §§ učiteljstvu se nameću nove dužnosti, a nema ni spomena o kakvom proširenju njegovih prava.

Temeljna načela cjelokupne reforme mogu biti preuređenje zakonskih odredaba o pravnim odnošajima učiteljstva. Konkretno se mora u zakonu ustanoviti minimum dohodaka i u § 55 D. Z. za pučke škole ima se iztaknuti i to u tom smislu, da se taj minimum dohodaka učiteljstva u svakom slučaju mora ravnati po dohodcima, što ih uživaju državni namještenici, počam od XI. raz. čina do VIII.

II. Neka se svi ovi zaključci pošalju Zavezi austr. jug. učit. društava u Ljubljani i jugosl. klubu u Beču, koji neka se zamoli, da iste pri razpravi vladinog zakonskog načrta reforme. Zakona o učit. izobrazbi i naučnom osposobljenju za pučke i gradj. škole, ne samo sam zagovara već neka zainteresuje za iste i ostale parlamentarne skupine.

Gleda pak izdavanja zajedničke pedagoške revije najbolje Vas umoljavamo, neka bi nas tačno obavijestili o svemu i svačemu, što na istu spada, a osobito što se tiče troška i opreme lista. Po našem mišljenju najbolje bi bilo, da bi Vi slali sve otiske svakom pojedinom članu našeg Saveza, čija bi imena sa tačnom adresom mi poslali, a za isplatu odgovarao bi ili naš Savez ili svako pojedino učit. društvo kojemu dotični učitelji pripadaju, a to sve, kako bi se ugovorilo.

Javite nam kad bi mislila ta revija započeti i pošaljite nam program iste e da ga možemo našem učiteljstvu pokazati, da se za istu zainteresuje bilo u finacijalnom pitanju, bilo u saradivanju.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstrijskega jugoslovanskoga učiteljstva.

Dodatke k imenikom svojih članova poslala nastopna društva: Kamniško učiteljsko društvo je prijavilo odstop 1 člana (skupaj 23 — 1 = 22 članova.) Belokranjsko učiteljsko društvo je prijavilo še 2 nova člana (skupaj 36 + 2 = 38 članova.) Goriško učiteljsko društvo je prijavilo zopet 2 člana (skupaj 105 + 2 = 107 članova.) Tolminsko učiteljsko društvo je prijavilo 2 nova člana (skupaj 57 + 2 = 59 članova.) Učiteljsko društvo za Laški okraj je prijavilo 1 člana in odpovedalo 1 člana (skupaj 65 + 1 — 1 = 65 članova.) Učiteljsko društvo za ormoški okraj je naznanilo odstop 1 člana (skupaj 36 — 1 = 35 članova.) V 19. številki Učiteljskega Tovariša smo izkazali 1325 članova, danes pa 4 nove članove, torej, skupaj 1329 članova. 3 društva še niso poslala svojih imenikov.

Učiteljskemu konviktu so darovale namesto venca na grob nadučiteljeve soproge Antonije Punčuhove v Gorenjem Logatcu rodovine Žgurjeva, Kobalova in Punčuhova 90 K. Hvala! — Nadučitelj Avgust Korbar v Preserju nabral 33 K. Nadučitelj Fran Luznar na Primskovem 10 K. Hvala! Božo Račić, sedaj v Bogatiču v Srbiji, 20 K v počestčenje spomina blagopokojnega tovariša Janka Stepišnika iz Zagorja ob Savi. Hvala!

Slovenska Šolska Matica. Odbor pozivlja vse poverjenike, naj čimbolj pospešijo svoje nabitralno delo in naznanijo nemudoma imena članova, ker bo koncem tega meseca tiskarniško delo društvenih publikacij dovršeno. — Posebej se še opozarja na Bežkovo Občno vzgojeslovje, ki je z ministrskim odlokom z dne 9. oktobra 1917, št. 31.836, odobreno kot učbenik za učiteljska s slovenskim učnim jezikom ter je dosedaj prva in edina šolska knjiga te vrste. Zlasti dobro dojde tudi učiteljskim kandidatom, ki se pripravljajo na usposobljenostni izpit, a so se doslej morali pripravljati po nemških učbenikih ali pa trudoporno zbirati vire po slovenskih strokovnih listih.

Goriško.

Iz Goriškega. Dne 3. t. m. je naše okrajno društvo zopet zborovalo. Ves razgovor se je vrtel krog draginskih doklad za 1918 in naše aprovizacije. Že davno je sklenil parlament draginske doklade, a deželni očetje so nekaj hoteli mešati ter so konečno vendarle sklenili, da se nanje izplača brez pridržka povsem po dolo-

bah drž. zbornice. Društveni predsednik Križman nam je pojasnil vso zadevo, a razburjenje v naših stanovskih vrstah narašča od dne do dne, in čule so se energične besede o opustitvi učiteljskega dela. Tovariša Urbančič in Rojec v družbi z deputacijom s Krasa in Goriškega so bili pri deželnem glavarju, kjer so doznali, da ne bo deželni odbor pritrgoval zaslužka delavcem in najemnikom. Morda bi to kdo rad napravil, a zaveda se sramotnega dejanja pod vtiskom današnjih obupnih razmer. Sklenili smo energično resolucijo, ki se pa izvrši gotovo le s sklepom 7. novembra t. l., ker ta dan bomo zapet zborovali, in naših doklad še ne bode v naših praznih žepih. Razdelilne načrte je baje deželni šolski svet zopet poslal v sprejem okrajnim šolskim svetom in preden se vse to izvrši lahko omaga učiteljska uboga para. Pri neki učiteljski deputaciji so posebno tovariši z Tolminskega doznali za gorečo skrb c. kr. okrajnega šolskega sveta v Tolminu, ki se je baje kar zarotil, da ničesar ne sklene v prilog učiteljstva ter sploh ni klical tozadevnih sej, da bi izrekel svoj parere zaradi draginskih doklad. Danes se zadržimo pero, in naj si zapise kdo za lastno krivdo, ako ga zapicimo tako hudo v papir da bo bolelo v duši. — Sedaj naj se takoj izvrše sklepi c. kr. okrajnih šolskih svetov, da prejme učiteljstvo to krvavo zaslužno plačilo v polnem obsegu v zmislu sklepa državne zbornice.

Prejeli smo aprovizacijsko racijo za člane naše učiteljske zadruge in lahko smo s prvim začetkom zadovoljni. Odbor ima se polne roke posla z ureditvijo zadruških prostorov in upajmo, da se tekem nekotih dni spravi to naše pereče vprašanje v najboljši tir. Dela je polno, delavcev nič, ker nimamo v Gorici tovarišev, ki bi mogli delati na licu mesta na tem polju.

Končne določbe o opustitvi našega dela itd. precizujemo pri prihodnjem zborovanju dne 7. novembra t. l. in takrat: Vsi na plan!

Kranjsko.

»Pedagoško društvo v Krškem« zboruje v soboto, dne 2. novembra t. l. (Verni duš dan) ob 10. uri dopoldne v risalni dvorani meščanske sole v Krškem.

Dnevni red:

1. Pogled v preteklost in prihodnost. 2. Naša aprovizacija. 3. Volitev novega odbora. 4. Slučajnosti.

Kdorkoli more, naj se udeleži tega zborovanja, da si po dolgem času zopet sežemo v roke, da se spoznamo in pripravimo na novo delo.

Pozdrav in na svidenje!

Dragotin Humek, t. č. predsednik.

Stajersko.

Učiteljsko društvo za celjski okraj. Dvakrat zaporedoma je v zadnjih tednih smrt zamahnila po našem društvu. V septembru je preminul ugledni naš član, tovariš Ernest Slanc, dne 2. oktobra t. l. pa smo spremili k večnemu počitku zvestega člana tovariša Lovra Saha. Društvo jima je poklonilo običajni nagrobni venec.

Vsak član društva je moralno obvezan vdeležiti se pokopa svojega sočlana. One članice, ki se niso vdeležile pokopa tova. Slanca ali pokopa tova. Saha ali pa obe pokopov, dovoljujem si s tem prav prijazno pozivljati, da blagovolijo v spomin na pokojnika pokloniti nekaj kronic naši društveni blagajni. Denar naj se nakaze po poštni nakaznici na moj naslov.

V 20. številki »Učit. Tov.« z dne 20. septembra t. l. sem priobčil poziv glede vplačevanja članarine in prispevkov za »Zvezin« sklad. Ali je zadel ta moj poziv ob gluha ušesa? Zdi se mi, da mnogo članov mojega članka niti prečitalo ni. Cenjene članice, cenjeni člani! Če je pa tako, potem pa predsedniku in blagajničarki ne preostaja drugega, nego da izvajata konsekvence.

Na svidenje pri zborovanju!

Franc Brinar, t. č. predsednik.

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Stajerskem objavlja v nastopnem izkaz prispevkov za častno darilo nemškimi tovarišem prvoboriteljem Herz, Otter in Monschein: 1. Učiteljsko društvo za slovensko-geraški okraj 34 K. 2. Saleško učiteljsko društvo 50 K. 3. Učiteljsko iz vranskega šolskega okraja 51 K. 4. Učiteljsko društvo za celjski okraj 146 K. 5. Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo 76 K. 6. Gornjegrajsko učiteljsko društvo 52 K. 7. Učiteljsko društvo za laški okraj 80 K. 8. Konjiško učiteljsko društvo 53 K. 9. Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomer 98 K. 10. Učiteljsko društvo za svetolenartski okraj 64 kron. 11. Učiteljsko društvo za brežiško-sevniški okraj 50 K. 12. Učiteljsko društvo za ormoški okraj 69 K. 13. Učiteljsko društvo za kozjanski okraj 57 K. 14.

Učiteljsko društvo za mariborski okraj 100 K. 15. Učiteljsko društvo za slovenbistriški okraj 62 K. 16. Učiteljsko društvo za ptujski okraj 100 K. Skupaj 1142 kron. — Od tega zneska sta dve učiteljski društvi sami že spomladi 1918 direktno v Frohnleiten poslali 84 K. Zveza je potem koncem julija odposlala do takrat nabranih nadaljnjih 860 K s poročilom, da lahko zavsem na približno 1000 K računajo. Najdalje ni poslalo nabranega zneska učiteljsko društvo za ptujski okraj, ki ga je izročilo predsedništvu Zveze šele 14. oktobra 1918. Iakoj ta dan se je potem v Frohnleiten poslal od začetka avgusta naprej nabrani ostali znesek 198 K.

S to zbirko je slovensko učiteljstvo dokazalo, da je hvaležno trem nemškim tovarišem prvoboriteljem, ki imajo velike zasluge za pridobitev različnih doklad v vojnem času in sploh za izboljšanje gmotnega stanja stajerskega učiteljstva. Delegacija Zveze slovenskih učiteljev in učiteljic je ob Veliki noči 1918 enoglasno sklenila, da treh zaslužnih nemških tovarišev iz narodnih ozirov ne more izvoliti častnim članom slovenskih učiteljskih društev, a da noče svojo hvaleznost praktično pokazati s prispevkom za častno vezilo.

Ia skiep delegacije — naše najvišje inštanca — bi moral biti svet vsakemu organiziranemu učitelju. Zai, da se je zopet našel tovaris, ki je v »Učiteljskem tovarisu« z dne 9. avgusta t. l. v članku »Slovensko učiteljstvo za Jugoslovansko« izkusal rusiti stanovsko disciplino in učiteljstvo odvrniti od napiranja. Najboljši odgovor je dotičnemu članarju uao slovensko stajersko učiteljstvo z zgoraj v ta namen izkazano nabrano vsoto. Vodstvo Zveze pa odgovarja članarju z ednim naslednjim stavkom: Slovensko stajersko učiteljstvo je v tej zadevi pokazalo svojo narodnost, ko je enoglasno odklonilo izvoitev treh nemških tovarišev za častne člane svojih društev, a si od nikogar ne da zabraniti, da bi ne bilo napram svojim dobrotnikom — hvaležno!

Opomba uredništva: Proti temu častnemu darilu slovenskega stajerskega učiteljstva nemškim tovarišem smo dobili ostre izjave, češ, naj bi se ta denar v ta spomin rajsji poslal rezervnemu tondu Zaveze ali gladijuči jugoslovanski deci itd., toda teh izjav ne moremo priobčiti, ker je zgoraj podana oficialna izjava stajerske slovenske učiteljske organizacije, ki utemeljuje in zagovarja to darilo. Dotičnikom svetujemo, naj zadevo obravnavajo in rešijo na zborovanjih svojih društev, oziroma v svoji Zvezi sami.

Goriške vesti.

—g— Pred izpraševalno komisijo za obče ljudske in meščanske sole v Gorici se prično prihodnji usposobljenostni izpiti v petek, dne 15. novembra t. l.

Pravino opremljene prošnje, na c. kr. okrajni šolski svet nasloviene prošnje naj se posloje predpisanim potom tako zgođaj, da bodo vsaj do 10. novembra t. l. v rokah ravnateljstva. Pri le tem naj se zgias kandidati in kandidatnje osebno v cetrtek, dne 14. novembra t. l. ob 11. dopoldne.

—g— V Šebreljah na Tolminskem je dne 11. t. m. umrl učitelj-voditelj Fran Peternehl. Vremlu tovarišu blag spomin! Preostalih naše sožalje.

Kranjske vesti.

—r— Smrt na kosa. V Ljubljani nam je smrt ugrabila dva tovariša, oba z il. mestne osemrazredne deske ljudske sole ob Cozovi cesti: umrla sta učitelja Anton Razinger in Matija Janežič, prvi v torek, drugi v sredo tekočega tedna. Dvoje žrtev teh hudih, umiranja tako bogatih časov! Kazinger in Janežič sta bila vsem ljuba in zanesljiva tovariša, požrtvovalno delujoča učitelja, od skrbi in življenjskega boja trdo izkušana rodovinska očeta. — Kazinger je bil takoj ob ustanovitvi naše Zaveze njen podpredsednik, mnogo let je načeloval »Narodni Soli«, s pokojnim Zumrom in s še živim okr. šolskim nadzornikom Gaberškom je sestavljal ljudskošolska berila ter je kot izborn pevec in vešč glasbenik neumorno deloval v slavnem pevskem zboru »Glasbene Matice« vsa dolga leta njegovega obstoja. Pred dobrim tednom mu je umrla soproga. — Tovariš Janežič pa je aktivno deloval v Slomškovi Zvezi. — Bodi obema tovarišema ohranjen ljub spomin!

—r— Umrla je v Ljubljani gospa Ana Razingerjeva, soproga našega tovariša. Naše sožalje!

—r— Umrla je v Ljubljani gospa Julija Draganova, soproga našega tova-

riša. Zapustila je moža in novorojeno hčerko Ljubico. Naše sožalje!

—r— **Umrl je črnovojniški praporščak Janko Stepišnik**, učitelj v Zagorju ob Savi, za boleznijo, ki si jo je nakopal na bojnem polju. Dragega tovariša ohranimo v častnem spominu!

—r— **Umrla je gospa Antonija Punačuhova**, soproga nadučitelja in župana Gor. Logaškega. Hudo prizadeti rodovini naše iskreno sožalje!

—r— **Umrla je v St. Rupertu Anica Lunačkova**, učiteljica v St. Janžu. Hudo prizadeti rodovini naše sožalje!

—r— **† P. Stanislav Škrabec**. Dne 6. t. m. je umrl v ljubljanskem frančiškanskem samostanu p. Stanislav Škrabec, znani slavist s svetovnim glasom. Pokojni učenjak je bil rojen v Ribnici dne 7. januarja 1844. v frančiškanski red je vstopil leta 1863. Po končanih vseučilišnih študijah je deloval kot profesor na novomeški gimnaziji. Pozneje je vodil kot ravnatelj in profesor domačo gimnazijo v Gorici. Vse njegovo življenje je bilo posvečeno znanosti in vednosti. Blagemu pokojniku večna slava!

Usposobljenostne preizkušnje za obče ljudske in za meščanske šole v jesenskem terminu 1918 se prične na c. kr. učiteljsku v Ljubljani v petek, dne 8. novembra ob 8. uri. Pravilno opremljene prošnje za priпуск k usposobljenosti preizkušnji je po šolskem vodstvu predložiti pravčasno c. kr. okrajnemu šolskemu svetu, da bodo najpozneje do 1. novembra v rokah izpraševalne komisije.

—r— **Vse ljubljanske ljudske in srednje šole** ostanejo zaradi španske bolezni, ki se jako hudo širi po Ljubljani zaprte do vstevši 3. novembra t. l.

—r— **Iz ljudskošolske službe**. Učiteljci Ljudmili Abramovi se je začasno poverilo vodstvo trirazredne ljudske šole pri Sv. Križu pri Litiji; za suplente so imenovane: Zofija Miklavčičeva pri Sv. Križu pri Kostanjevici, Alojzija Benedičičeva v Škocijanu, Ana Zitkova v Bušehi vasi, Josipina Gregorčičeva v Metliki, Neža Koščevo v Trebnjem, Ana Lazarjeva v Kamnigori, Marija Vilharjeva v Hruševju, Danica Habjanova v Nadanjem selu, Marija Jurmanova, Ljudmila Rapetova, Ana Koščevo in Frančiška Baragova na l. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani, Marija Petrovčičeva v Smledniku, Pavla Pirkerjeva in Nežika Nadlerjeva v Ribnici, Ivana Oražmova v Loškem potoku, Marija Mavrinova v Dragi, Valentina Bučarjeva v Kostanjevici, Ana Ovčakarjeva v Krškem, Marija Tomčeva in Zofija Vivodova v Iški vasi, Marija Zignamova v Slavini, Lavrencija Perkotova v Poljanah nad Škofjo Loko, Marija Dularjeva v Dobrnichah, Angela Orehkova v Olševku, Ana Krsnikova v Krašnji, Ljudmila Celestinova in Danica Katiševa v Ljubljani, Frančiška Jagodičeva v Kropi, Josipina Gradišarjeva v Srednji vasi, Marija Vardjanova v Preski, Albina Trautnova in Maksimilijana Gregoričeva v Dobropoljah, Gabriela Jakšetova v Vel. Laščah, Stanislava Meškova v Smartnem pri Litiji, Pavla Herbostova v Zagorju, Marija Prezljeva v Brezjah in Cirila Krišcheva na Viču; za suplenta sta imenovana Ivan Golmajer na Breznici in Alojzij Zirovnik v Mostah pri Ljubljani; stalni učiteljci Uršuli Potočnikovi je poverjeno začasno vodstvo ljudske šole na Breznici, stalni učiteljci Juliji Luschitzkyjevi pa v Suhorju; začasne učiteljice so imenovane: Marija Janševa v Cerkljah, Marija Malenškova v Blagovici, Pavla Hvalova in Vida Božičeva v Suhorju, Alfonza Lindtnerjeva v Sori, Marija Goljevškova v Bušehi vasi in Olga Vodiškova na Viču, Maksimilijana Grossova v Kutezevem, Stefanija Levčeva v Ihanu, Marija Bolčinova v Podkrajju, Ana Tomičeva na Premu, Frančiška Rakova v Trziču, Alojzija Kunčičeva na Jesenicah, Ana pl. Pillachova na Planini, Vera Kersnikova v Domžalah, Kristina Pintaričeva v Cemšeniku, Ivana Klemenčeva v Mostah, Zlata Levstikova na Viču, Marija Premurjeva v Ostržnem brdu, Alojzija Vidmarjeva v Loškem potoku; Josipina Černetova, Ivana Krapševa in Ljudmila Gaberškova na Orzaru, v Mostah pri Ljublj., Albina Možinova v Semicu in Ani Erzinovi je poverjeno zač. vodstvo ondotne šole, Stanislava Zamanova v Studenem in stalni učiteljci Mariji Dovgan-Carlijevi je poverjeno začasno vodstvo ondotne šole, Josipina Znančeva v St. Mihelu pri Novem mestu; za časna učitelja sta imenovana Anton Gasparin v Iški vasi in Ivan Vanič v Krškem; začasni učitelj Anton Brodnik je premeščen iz Trzišča v Kostanjevico; Elizabeti Zupančičevi je poverjeno vodstvo dvorazredne ljudske šole na Dvoru.

—r— **Protizakonitost**. Iz Idrije nam pišejo: Predstojnik našega eraričnega rudnika, dvorni svetnik Billek, je zahteval, da so morali na obeh tukajšnjih c. kr.

rudniških ljudskih šolah, kamor hodijo izključno slovenski otroci, ker drugonarodnih otrok v Idriji ni, začeti s poukom v nemščini že v 1. razredu, kar je proti zakonu in proti zdravi pameti, česar ni treba pametnim ljudem šele dokazovati. Toda kaj briga nemško-nacionalnega dvornega svetnika zakon in razum! V ilustracijo, kaka je ta njegova nestrpnost, naj služi dejstvo, da je Billek zabranil slovenskim učiteljicam med seboj govoriti v slovenskem jeziku; v to ilustracijo naj nadalje služi dejstvo, da je bil Billek vedno vztrajno na delu, kadar je bilo treba narodno mislečim in delujočim našim možem kakorkoli škodovati. O tem bi vedela marsikaj zanimivega povedati poleg drugih tudi naš dež. poslanec E. Gangl in bivši voditelj naše realke, prof. dr. Dragotin Lončar! — Proti taki protizakoniti duševni moriji naše slovenske dece se je dvignilo vse prebivalstvo našega mesta. Zastopniki J. D. S., S. L. S. in socialistične stranke so sestavili in odposlali memorandum na ministrstvo javnih del, kjer so dokazali protizakonitost ter pedagoško nesmisel ravnanja dvornega svetnika Billeka. Prepis te spomenice je odšel tudi na deželni šolski svet, a v tej zadevi je posredoval na pristojnih mestih naš dež. poslanec Gangl. Zadeva je danes toliko urejena, da se mora sedaj zopet vršiti pouk na obeh naših ljudskih šolah po tistem učnem načrtu, ki je veljal pred Billekovo odredbo — in to velja za toliko časa, dokler ne izreče končne besede ministrstvo javnih del, ki obe ti šoli vzdržuje. Upamo, da dobi slovenščina tudi v Idriji polno veljavo. Če ji te veljave ne da Dunaj, ji jo pa da Jugoslavija, in sicer preko Billekovega nacionalnega šovenizma in vključ njegovi narodnostni nadutosti. Gospodu dvornemu svetniku ostane le dolg nos in od jeze razlit žolč, kar je vsekakor premalo v povračilo za vse neštete dobrote, ki jih je naklonil našemu delavskemu mestu! — Od strahu pred Jugoslavijo je zapustila naše mesto učiteljica von Koschlin, ki sicer ni znala slovenščine, pa je vendar učila slovenske otroke. Kako — to si lahko mislimo. Preselila se je nekam na Gorenje Štajersko. S tem je pokazala pot svojemu protektorju Billeku in vsem tistim, ki se med Slovenci ne počutijo dobro. Srečno pot! — Da si gospod dvorni svetnik ne dela nepotrebnih potov in preiskav, češ, pisca teh vrstic moram zaslediti med idrijskim učiteljstvom, mu kar naprej povemo, naj se ne trudi, ker ostane njegovo vohanje brez uspeha. Saj znajo druga peresa tudi pisati. In resnica je tako splošno znana, da celo vrabci o njej čivkajo po vsej deželi!

Štajerske vesti.

Umrl je v deželni bolnišnici v Gradcu tovariš Franjo Sorn, nadučitelj pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju. Blagi pokojnik je bil v eni upravni dobi tudi v upravnem odboru Zaveze avstr. jugoslovanskega učiteljstva. Vrlemu tovarišu bodi ohranjen časten spomin. Daljša posmrtnica nam je obljubljena.

—š— **Dne 20. septembra t. l. je umrl** v Lipkanyh v Ukrajini akcesist pri gospodarskem uradu Ivan Kranjc, učitelj pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju. Bodi mu lahka tuja slovanska zemlja!

—š— **Društvo »Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks«**. Dne 29. septembra 1918 se je vršila v Gaishornu na Gornjem Štajerskem odborova seja imenovanja društva. Iz tu podanih poročil je razvidno, da se je število društvenih članov navzlic težkim vojnim časom in mnogim smrtnim slučajem od zadnje odborove seje zvišalo od 832 na 839; število članov se sploh ni nikdar zmanjšalo. Pregledovanje in revizija blagajne dne 2. septembra je podala jako razveseljivo sliko; premoženje se je pomnožilo v enem letu za 6555 K 44 v. Poleg tega je še zaostanek v znesku 3200 K za zadnja dva smrtna slučaja. Zaradi podraževanja vseh potrebščin se je prispevek, ki je med vojno ostal vedno isti, zvišal na 3 K. Prispevek za rezervni sklad ostane tudi v prihodnje 2 K na leto. Za čerkovno knjižico je poslali 1 K. Občni zbor se zaradi vojnih časov pred nastopom rednih razmer ne bo sklical, razen, če to zahteva večje število članov. Nasveti in predlogi so odboru dobro došli.

Društveno vodstvo.

Splošni vestnik.

Narodni davek. Gospod ravnatelj Ivan Hribar je vposlal Narodnemu svetu kot narodni davek 1000 K ter spremil svoj prispevek s sledečim dopisom: »Narodni svet je najvišja naša inštanca. Ako naj se držim ideologije, ki smo se je privadili tekom sedanje vojne, nazval bi ga naše vojno ministrstvo. Saj ima voditi borbe našega naroda za njegova prava, za svobodo, samostanost. Ta skrb je le

mogoča, ako Narodni svet razpolaga z onim, kar je že nekdanji vojskovodja Piccolomini proglasil za glavno možnost vojskovati se. — Denar je to, denar in zopet denar! Kje naj ga Narodni svet vzame? Vojnih posojil ne more razpisovati, davkov ne sme pobirati. Naj mu torej narod posoja sam od sebe; naj mu plačuje davke prostovoljno.« — Tvrdka Ivan Veselič & dr. v Ormožu je vposlala kot narodni davek Narodnemu svetu znesek 2000 K. — Požrtvovalni gosp., ki noče biti imenovan, je poslal »Narodnemu svetu« 2000 K; neimenovani 30 K; gospica Slavica Godina in sestre so poslale 55 K; gosp. Mihael Rožanec nabral med prijatelji 120 K; gosp. župnik Ivan Vrhovnik je poklonil 100 K ter napisal poleg te-le lepe besede: »Zdaj, o Gospod, odpusti svojega hlapca v miru, ker so moje oči videle odrešenje našega naroda. Živela Jugoslavija!« — Narodni svet v Ljubljani ima svoje pisarniške prostore v Frančiškanski ulici št. 2. Prosimo cenjene darovatelje, da vsakokrat, ko pošljejo kak prispevek za Narodni svet, istočasno sporočijo, v katerih listih naj se to objavi. Tajništvo N. S.

Izvrsten je slovenski humoristični list »Kurent«. V zadnji številki priobčene slike: Kako se sovražnik Jugoslavije zaganja v knezoškofo Jegliča; kako se hitijo nemškutari učiti slovenski jezik; zakaj Nemci v Ljubljani hiše prodajajo itd. so izborne in vsak Slovenec se od srca smeji. Takega lista nam je bilo res treba. Priporočamo »Kurenta«, da si ga naročite. Stane za letos K 10. Naroča se pri upravnstvu v Ljubljani, Stari trg št. 19.

Obračun s krivci. Berlinski listi poročajo, da je bavarski socialnodemokratski strankin zbor, ki je bil prav dobro obiskan, po poročilu predstojniškega člana Adolfa Müllerja sprejel naslednjo resolucijo: »Strankin zbor Bavarske pozivlje državni zbor, da se sestane in voli državno sodišče, ki naj dožene in obsodi vse krivce, ki so prejšnje mirovne akcije izjalovili in se zaradi tega napravijo odgovorne za nesrečen izid vojne, za ogromna bremena in žrtve, ki smo jih prenašali pred vojno in jih bomo morali prenašati še potem. Ta preiskava se ne sme ustaviti pred nobeno še tako visoko stoečo osebo.« — Dalje je zahteval strankin zbor, da naj se po volji naroda napravi zakon, ki naj razveljavi kazni in ustavi preiskave zaradi natranje-političnih prestopkov in vojaških zločinov, dalje vse iz nerednega mišljenja nastale vojaške prestopke in zločine ob poudarjanju socialno-demokratskih načel. Končno zahteva strankin zbor izpremembo Nemčije v ljudsko državo s popolno samoodločbo in zastopstvom ljudstva v državnem zboru in občini, da se prepreči bodoče vojne, da se obnovi človeška kultura. Priklopitev Prusije zvezi svobodnih narodov je potrebna.

Razgled.

Hrvatski učitelji in uradniki so sklenili na svojem zborovanju, da zahtevajo zvišanje temeljnih plač za 100 % in podelitev 100 % draginskih doklad.

Madžarski napuh. Med tem, ko so se Nemci vsled dogodkov v Bolgariji že precej streznili, ostali so Madžari še vedno trmasti absolutisti. Zlasti Tisza »kralj Puste«, se še jako repenči: Srbijo hoče kar zmečkati in svetu napoveduje smešen boj, da imajo Madžari še moč, vse zdrobiti, kar se njih gospodoželjnosti upira. Možu je najbrže ušla novejša madžarska zgodovina čisto iz spomina, pozabil je popolnoma na leto 1849. in Vilagoško kapitulacijo ter misli, da se bodo ogrski Slovani tudi še borili za povečanje madžarskega globusa, ki bi pa v resnici ne smel segati doli iz okvirja »Puste«. Sedaj sicer poskuša stari lesjak Karoly nemadžarske narode z neko navidezno avtonomijo preslepiti, ali jako dvomimo, da bo kaj dosegel, ker madžarskim obljubam nihče več na Ogrskem ne verjame, to je »nulla fides«. — V začetku vojne so Madžari in Nemci tulili »Eljen« in »Heil«, a sedaj jih čaka Unheil.

Naučni minister je imenoval Ladislava Pazdireka, profesorja na državni realni gimnaziji v Gradcu, za strokovnega nadzornika za risanje na ljudskih šolah, dekliških licejih in učiteljskih na Koroškem, Kranjskem in Štajerskem.

— **Delavska šola na Dunaju**. Po štiri-letnem presledku se zopet odpre na Dunaju delavska šola. Pouk bo trajal od srede oktobra do maja. V učnem načrtu so predavanja o narodnem gospodarstvu, zgodovini, socializmu, socialni politiki, strokovni organizaciji itd. Delavska šola bodo smeli posecati vsi organizirani delavci in delavke.

— **Sociolog in filozof Simmel umrl**. V Strassburgu je umrl profesor dr. Simmel, eden najpomembnejših filozofov in

sociologov. Pisal je mnogo in na raznih popriščih. Zanimal se je za politiko, sociologijo, verstvo, politično zgodovino, umetnost in literaturo ter povsod na prav strokovnjaški način obdeloval zamišljene, dobro preštudirane stroke. Veda izgubi z njim znamenitega zastopnika.

— **Slovansko časopisje pred vojno**. Leta 1913. je izhajalo 214 ruskih, 156 čeških, 712 poljskih, 413 srbohrvatskih, 359 bolgarskih, 138 slovenskih, 74 slovaških, poleg tega 278 ruskih časopisov; dnevnikov je izhajalo 42 srbohrvatskih, 378 ruskih, 87 poljskih, 23 bolgarskih, 7 slovenskih in 4 slovaški.

— **Nemško vseučilišče v Belgradu?** »Novine« pišejo: V Belgradu se vrše od 30. septembra do 12. septembra vseučiliški tečaji. Prirodoslovno filozofska skupina: vseučilišni prof. dr. Richard Wettstein vitez Westerheimski in vseuč. prof. dr. Christian vitez Ehrenfelski. Zednjene države severoameriške: prof. dr. Eduard Brückner. Problemi iz vseмира: prof. dr. Viktor Conrad. Zanima nas, v koliko bodo razširili ti »vitezi« kulturo v Srbiji. — Tako pojmujejo Nemci danes samoodločbo narodov. Kot je razvidno iz liste profesorjev, so nastavljeni sami nemški bratje. Srečna Srbija!

— **Darilo Čehov**. Povodom svetovne vaclavskega dneva je nabrala Praga po cestah 90.000 kron za Češko, Solsko Matice in za Češko srce.

Književnost.

Zvonček. Vsebina 10. številke: 1. Janko Leban: Lovec. Pesem. 2. Ferdo pl. Kleinmayr: Nove pravljice o kralju Matjažu. 3. Minka Severjeva: Domotožje. Pesem. 4. Rado Svetl. Podoba. 5. Fran Žgur: Lisica, lisjak. Pesem. 6. E. Gangl: Večerna slika. Pesem. 7. Ivanka Debevčeva-Kocijanova: Zvonček. Pesem. Josip Vandot: Kekec na hudi poti. Planinska pripovedka s podobo. 9. Fr. Palnak: Slike iz živalstva. S podobo. 10. Pouk in zabava. 11. Kotiček gospoda Doropoljskega.

Popotnik. Vsebina 5. številke: 1. Fr. Kranjc: P. Natorpova socialna pedagogika. 2. Pavel Flere: Oblastvena ureditev socialnega skrbstva. 3. Frančev: O. Selin in njegov »drugi« vzrok. 4. Dr. Ivan Lah: Pater Hipolit in njegov »Orbis Pictus«. 5. Iz šolskega dela: Iz nazornega pouka. 6. Fr. Kocbek: Narodno blago. Slovenski pregovori, prilike in reki. 7. Slovestvo.

Za rezervni sklad Zaveze.

Prostovoljni organizacijski davek.

Engelbert Gangl, c. kr. učitelj v Trstu, 20 K; Jakob Dimnik, nadučitelj v Ljubljani, 10 K; L. Jelenc, učitelj v Ljubljani, 10 K; skupaj 40 K.

Listnica uredništva.

Blagajništvu Kamniškega učiteljskega društva: V letu 1918 plača društvo od vsakega člana Zavezi po 16 K, v letu 1919 ho pa plačevalo po 20 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Naš denarni zaovd.

Geslo: Kar plodonošno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 30. sept. 1918 K 122.770.16.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/26. do 1/26. ure popoldne.

Knjigoveznica

Anton Janežič

Ljubljana

Florijanska ulica 14

se priporoča sl. šolskim vodstvom in gg. učiteljem za izvrševanje vseh v knjigoveško stroko spadajočih del.

Naročajte in širite list!